

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10-40 K, za pol leta 5-20 K, za četrt leta 2-60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Enostopna pelet-vrtilca (širina 83 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

19. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 7. marca 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/L.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Nujno delo.

Deželnozbornske volitve bodo kmalu končane na Kranjskem in na Goriškem. Organizirano delavstvo je opravilo zopet nemajhno delo in četudi mu ni prineslo onega uspeha, ki je pri volitvah najočitnejši, namreč mandatov, vendar tudi to delo ne ostane brez sadov. Agitacija, ki smo jo razvili tudi tam, kjer volilni red že sam po sebi ne daje sence upa na zmago, je vendar zanesla socialistično besedo marsikam, kjer je bila doslej še neznan.

Toda zavest, da smo dovršili nalogo, nas ne sme zapeljati na počitek. Kajti življenje ne miruje nikdar in vsaka ura nam prinaša nove naloge. Kamor se ozremo, je toliko dela, da ne zadostujejo roke, ki jih imamo.

V kratkem se snidejo deželni zbori kranjski, goriski, istrski in štajerski. V vseh bo goreče vprašanje volilne pravice. Na Kranjskem je volilna reforma prva naloga, s katero se bo moral pečati deželni parlament. Položaj je znan; vsi prisegajo, da so prijatelji splošne in enake volilne pravice, a nihče ne gane rok, da bi jo spravil na dan. Na Goriškem je bila volilna pravica reformirana v zadnjem deželnem zboru, toda brez dvoma se je bo moral novi zbor zopet lotiti. Kajti reforma je bila tako zanikna, da se je sramujejo celo njeni očetje. Še v živem spominu je tragikomedija: Klerikalci so jo sklenili, a ko je bila sprejeta, so začeli beračiti, naj se je ne sankcionira.

Že v pondeljek so na lastnem hrbtu izkusili maščevanje svojega greha; izdelali so reformo tako, da bi morali dobiti vse tri mandate splošne kurije v svoje kremplje, a svoji premodri krpariji se lahko zahvalijo, da ne dobe ne enega. Batine, ki so jih dobili pri prvi volitvi, so jih menda že toliko omehčale, da bodo sami veseli, če izgine četrta kurija tja, odkoder je prišla.

V istrskem deželnem zboru kuhajo kompromis. Veliki «iredentist» Rizzi in junaški narodnjak Laginja sta se dogovorila, da si pomnožita mandate tako, da se ljudstvo lahko obriše izpod nosa.

Na Štajerskem bodo meščanske stranke morale reči besedo o volilni reformi, a nemški nacionalci že sedaj pihajo, da bi jo odpihali, Slovenci pa modrujejo, da splošna in enaka volilna pravica pač ne bo mogoča.

Povsod nas čaka torej delo za deželnozbornske volilno reformo. Povsod je delavstvo brez imunih, parlamentarnih zastopnikov, ki bi v zborih lahko vodili boj za ljudske pravice. Povsod mora torej delavstvo iskati potov, da se pokaže; povsod mora tako močno dvigniti svoj glas, da se ga sliši.

Vse dosedanje izkušnje nas uče, da nimamo ničesar pričakovati od meščanskih strank. Vse bodo

mislili na svoje interese, na svoje mandate in povsod bo razpoloženje za kravje kupčije. Delavstvo mora torej porabiti vsa sredstva, da moralno pritisne na «merodajno» gospodo. Zato pa treba trdega dela.

S tem pa še niso izcrpane najbližje naloge. Tu intam bodo občinske volitve, ki se jih ne bo smelo prezreti. Na Dunaju se pa snide državni zbor, ki bo razpravljal o proračunu in s tem o celi vrsti vprašanj, ki zadevajo v živo življenje delavcev. Po proračunu pa morajo priti na dnevni red razna socialna vprašanja in delavstvo bo moralo pokazati, da ne čepi doma za pečjo, ne zmeneč se, če mu iz državnega zbora kažejo fige.

Skratka: Dela na vseh koncih in krajih, dela, v katerem mora proletariat napeti vse moči.

Vprašajmo se: Kako smo pripravljene na to delo? Kakšna je naša moč? — Če nočemo slepiti sami sebe, si moramo odkrito priznati: Premajhna je. Še mnogo je treba storiti, predno bomo lahko rekli: Pripravljene smo na vse.

Dvoje je reči, ki jima moramo posvetiti vso pozornost: Organizacija in časopisje. Spopolniti je treba organizacijo spodaj. Stranka je le tedaj močna, če ima čvrst temelj. Od nas so se nasprotniki učili organizirati; nas so posnemali v načelih organizacije in celo v oblikah. Mi pa ne smemo zaostati za svojimi nasprotniki. Splošni slovenski greh malomarnosti in brezbržnosti ne sme zaiti v socialno-demokratske vrste. Organizacija moramo okrepčati za vsako ceno. Celó četo sodrugov imamo, ki — niso organizirani. Kako naj stranka deluje s takimi ljudmi? V raznih krajih imamo čedna števila somišljenikov, dobrih, prepričanih sodrugov, a združeni niso, tupatam se še ne poznajo. To prvo organizacijo je treba brezpogojno dodelati. Lokalna organizacija je temelj vsej višji stavbi, za lokalno organizacijo se je treba brigati z vso resnobo. Če bodo lokalne organizacije krepke, bodo tudi okrajne in deželne, in bo cela stranka močna.

Pa časopisje! Kaj veže posamezne ude? Kdo poučuje nepoučene? Kdo izvršuje največ agitacijo? Kdo je neprenehoma v boju za delavstvo?

Vse stranke polagajo največjo važnost na časopisje, žrtvujejo zanj mnogo, podpirajo ga, razširjajo in povsod priporočajo. Klerikalci, ki imajo sami bogata sredstva, nabirajo neprenehoma darove za svoje časopise.

Kaj pa naši delavci? Koliko jih je še, ki mislijo, da ne morejo živeti, če ne kupijo «Naroda» ali «Slovenca». Nasprotniškim listom, ki škodujejo delavstvu, kjer mu le morejo, darujejo svoje krvavo zaslužene krajcarje, za svoj delavski časopis se pa marsikdo še ne zmeni. In vendar je smešno misliti na napredek in pridobitve brez krepkega časopisja.

Čas je, da pride v vsako delavsko hišo «Rdeči Prapor» in da postane vsak zavedni delavec agitator zanj. Agitacija pa mora biti trajna. Priporočiti mimogrede znancu, naj naroči «Rdeči Prapor», pa se še ne zneniti za to, če ga je res naročil, ni nič. In če kdo pravi: Tri naročnike sem že pridobil, tedaj je storil še malo. Kajti pridobivati mora «Rdečemu Praporu» vsak dan nove naročnike, povsod kamor pride.

Organizacija in časopisje sta stebra stranke. Kdor želi močno stranko, mora delati, delati, delati za organizacijo in za časopisje.

Volitve na Goriškem.

Deželnozbornske volitve iz splošne kurije na Goriškem so ostale brez uspeha, kakor je bilo pričakovati po zadnjih poročilih. Potrebna je ožja volitev, ki bo v pondeljek, 9. marca.

Glasov so dobili:

Klerikalni kandidatje:

Dr. Breclj	8829
dr. Pavletič	8850
Fon	8952

Liberalno-agrarni kandidatje:

dr. Franko	8830
Štrekelj	8735
Kriznič	8699

Socialno-demokratski kandidatje:

Bevk	616
Leban	624
Vrčon	660

Razcepljenih je bilo 250 glasov.

Glasovanje je bilo torej zelo neenako, tako da ni ena stranka na prvem, druga pa na drugem mestu. Največ glasov sta dobila dva klerikalca, po tem pridejo po vrsti trije liberalci, odnosno agrarci, potem zopet klerikalec (dr. Breclj).

Odločili bodo tudi tukaj socialni demokratje.

Ker so klerikalci pri prvi volitvi prekosili liberalno-agrarno koalicijo, je le tedaj mogoče preprečiti klerikalno zmago, če se udeležijo socialni demokratje ožje volitve do zadnjega moža in če napno v agitaciji vse sile krepkeje, kakor je bilo pri glavni volitvi.

Preprečiti klerikalno zmago je na Goriškem politična potreba. Zato pozivamo vse sodruge, da glasujejo v pondeljek, dne 9. t. m. složno za protiklerikalne kandidate

dr. Alojzij Franko

odvetnik v Gorici,

Alojzij Štrekelj

državni poslanec in posestnik v Komnu,

Anton Kriznič

župan in posestnik v Kanalu.

Te kandidate priporočamo našim sodrugom brez vsake obveznosti liberalne in agrarne stranke napram socialno-demokratski stranki edino z ozirom na naše protiklerikalno stališče. Pozivamo pa vse sodruge, naj agitirajo za te kandidate, kakor bi delali za lastno stranko.

V boj zoper klerikalizem!

* * *

V kmetski kuriji je bila volitev v sredo 4. marca.

Na Krasu sta bila izvoljena liberalna (?) kandidata dr. Gustav Gregorin in Josip Štrekelj. Prvi je dobil 737 glasov, drugi pa 587. Klerikalna kandidata sta dobila: Abrem 447, Vran 304 glasove. Mnogo klerikalcev je glasovalo za dr. Gregorina, ki ga nihče ne smatra za «naprednega» kandidata. Pri lanskim državnoborskih volitvah je kandidiral na podlagi solzavega «slogstva», ki zdihuje nad «bratomornim» bojem Takrat so šli liberalci zoper njega. Sedaj so se ga usmili.

V goriški okolici so zmagali klerikalci. Dobili so: Zega 1185, Klančič 1184, Berbuč 1150 glasov; liberalci, ki so ostali v manjšini, imajo Objubek 1107, Savnik 1083, Špacapan 1046

glasov. Klerikalca Zega in Klančič sta torej izvoljena, med Berbučem in Obljubekom pa pride do ožje volitve, ker nista dosegla absolutne večine 1154 glasov. Razlika glasov med liberalci in klerikalci sploh ni velika.

V tolminskem okraju je izvoljen klerikalec dr. Gregorčič s 684 glasovi. Drugi klerikalni kandidat Kosmač je dobil 492 glasov; liberarna kandidata Juratič 462, Kovačič 368 glasov, «neodvisni» Lapanja 247 glasov. Med Kosmačem in Juretičem bo torej ožja volitev.

* * *

V italijanskem delu dežele so v kmetski kuriji izvoljeni italijanski klerikalci dr. Merzlik, baron Locatelli in Jos. Gasser s 383 glasov: Italijanski liberalci Fineti, Lovisoni in dr. Bader so dobili 123 glasov.

Volitve na Češkem.

Vtorek so bile na Češkem druge volitve v mestni kuriji.

Boj je bil za 16 mandatov, odločitev pa je padla le za 14.

Vsega skupaj je doslej izvoljenih:

- 43 čeških agrarcev;
- 37 Mladočehov;
- 4 Staročehi;
- 1 realist;
- 1 nacionalni sociallec;
- 1 klerikalec;
- 18 nemških liberalcev;
- 14 » radikalcev;
- 13 » agrarcev;
- 1 prostonemški agrarec;
- 8 pristahev nemške ljudske str.;
- 1 Schönerejanc;
- 3 Vsenemci;
- 4 samostalni nacionalci;
- 2 nemška kršč. socialca;
- 1 nemški «divjak».

V ožjih volitvah so:

- 3 Mladočehi;
- 1 češki radikalec;
- 1 narodni sociallec;
- 1 češki agrarec;
- 1 češki klerikalec;
- 3 nemški radikalci;
- 2 nemška agrarca.

Socialisti so dobili pri ožjih volitvah: Dr Soukup 536, Karolina Machova 491 glasov.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah „Rdeči Prapor“!

Stranke v Avstriji.

Uradna statistika o lanskim državnoborskih volitvah je dovršena. Vrinilo se je pa vanjo mnogo napak, ki se jih lahko opazi na prvi pogled. Takih napak je zlasti mnogo glede socialno-demokratskih glasov. Slovenski socialisti bi bili po tej statistiki zelo slabi; nam pripisujejo namreč samo 5310 glasov. Toda če štejemo le slovenske volilne okraje, vidimo, da so dobili naši kandidati 13.226 glasov; če pa računamo le približno glasove slovenskih socialnih demokratov, ki so bili v neslovenskih okrajih oddani za socialistične kandidate, dobimo 16—17.000 slovenskih socialističnih volilcev.

Na podlagi narodnosti posameznih volilnih okrajev se razdele socialistični glasovi tako:

Nemški socialisti	512.922
Češki »	400.326
Poljski »	66.752
Rusinski »	25.957
Italijanski »	19.921
Slovenski »	13.226
Rumunski »	857
Hrvatski (dalm.)	139

Skupaj . . . 1.040.100

Vseh glasov v celi državi je bilo oddanih 4.617.905. Socialni demokratje so torej dobili 22,5 odstotkov vseh glasov in so s svojim milionom in 40 tisoč najmočnejša stranka.

Za njimi pridejo krščanski socialci, ki so dobili več kakor pol miliona glasov, seveda največ na Nižjem Avstrijskem.

Uradna statistika naštevava 78 strank v državi in sicer nemških 22, čeških 12, poljskih 11, slovenskih 9, italijanskih 8, hrvaških 6, rusinske 4,

rumunske 3, srbske 2 in 1 brez oznake. Seveda je ta razdelitev nekoliko zgrešena. Slovenska «kmečka zveza» na Štajerskem, pa «Slovenska ljudska stranka» na Kranjskem in «Slov. katoliška stranka» na Goriskem imajo tri imena, pa so vendar ena stranka.

Po več kakor 100.000 glasov je dobilo 17 strank.

Izmed največjih strank so dobile:

Socialno demokratična	1.040.100
Krščansko socialna	554.935
Mladorusinska	303.854
Česka agrarna	206.797
Nemško klerikalna	193.412
Česko klerikalna	182.383
Staro rusinska	163.006
Poljska ljudska	162.381
Nemška agrarna	135.478
Poljska konservativna	131.705
Nemška ljudska	127.064
Mlado češka	116.559
Poljski centrum	107.046
Poljski nacionalni dem.	106.622
Nemško napredna	104.651
Rusinska kmetska	103.724

Teh 17 strank je dobilo skupaj 3.849.718 glasov, t. j. 83 odstotkov; na vseh drugih 61 strank odpade torej samo 768.187 glasov, t. j. 17 odstotkov.

Klerikalci vseh narodov skupaj so dobili 1.365.376 glasov, t. j. 29,5 odstotkov. Če se sešteje glasove brez ozira na narodnosti, se dobi sledeči pregled:

Socialno demokratičnih	1.040.100	22,5%
Klerikalnih	1.365.376	29,5%
Meščan. neklerikalnih	2.165.356	47%
Neprištevnih	47.073	1%

Leta 1901 so dobili socialni demokratje po računih sodruga Winterja 408.448 glasov. Na ta način bi bili napredovali za 631.652, torej približno za 60 odstotkov.

Proč z brezpravnostjo!

Za enake dolžnosti enake pravice!

Ljudstvo zahteva tudi za deželni zbor splošno in enako, tajno in direktno volilno pravico!

Če je zrelo za državni zbor, je zrelo tudi za deželni zbor!

Politični odsevi.

Pruska zbornica poslancev je vtorek po kratki debati sprejela zakon o razlastitvi poljskih posestij z malo izpremembo, ki jo je sklenila gosposka zbornica. Ta dodatek določa, da se ne more razlastiti posestij cerkvenega in samostanskega premoženja. S tem je zagotovljen zakon, ki sramoti Prusijo pred vsem svetom. Vendar je pa še veliko vprašanje, če prinese Prusom tiste sadove, ki jih pričakujejo. V najbližji bodočnosti je pač verjetno, da se razširi nemška posest na pruskem Poljskem, toda bodočnost narodov ni odvisna od zemljiške posesti. Dokler so kapitalistični družbi še mero-dajni ostanki fevdalizma, velja še marsikatera nenaravna moč. Ali tako nasilje bo le pospešilo razvoj socializma, ker more pokazati zatiranim, da je na podlagi sedanjega reda vsaka osvoboditev nemogoča. Neposredno koristi vsaka krivičnost in vsak terorizem svobodi, če je le v ljudstvu živa resnična volja za svobodo. To resnico bo doživela tudi današnja junkerska Prusija.

Avstrijska delegacija se je s svojim patriotizmom korenito diamirala. Kakor znano, sta delegata Latour (iz gosposke) in Schraffi (iz poslanske zbornice) predlagala zvišanje častniških plač in predlog je bil skoraj z vsemi glasovi sprejet. Socialisti so glasovali zoper zvišanje častniških plač, pač pa za zvišanje dneve vojakov. Bilo je že

davno znano, da v ogrski delegaciji ni večina za regulacijo oficirskih plač. Vendar so avstrijski patriotje silili na to in so poslali ogrski delegaciji v tem zmislu sporočilo. Madžari so pa glasno povedali, da ne marajo nič slišati o tem. Na konferenci, ki se je vršila pod predsedstvom Barabasa, je bila zapečaten blamaža črno-rumenih Avstrijcev. Barabas je naznanil, da je dobil od avstrijske delegacije nuntium (poslanico), ki obsega znani Latour-Schrafflov predlog. Ogrska delegacija pa — pravi Barabas — ne bo vzela tega sporočila v razpravo, ker v proračunu ni postavke za zvišanje častniških plač. Po kratki debati je bil Barabasev predlog sprejet. S tem je regulacija oficirskih plač za sedaj odklonjena.

Menda za to, da bi potolazili častnike, naglašajo z ofiziozne strani, da bodo delegacije meseca maja zopet sklicane in da bo tedaj predlog sprejet. Toda oni, ki raznašajo to vest, ji sami ne verjamejo. Po zraku letajo sedaj sploh najraznovrstnejša poročila o bodočih dogodkih, ki so pa vsa brez pravega temelja. Nihče ne vé in ne more vedeti, kaj se bo pravzaprav zgodilo. Jasno je le toliko, da hočejo Madžari napraviti kupčijo kakor vselej. Izsiliti hočejo madžarski poveljni jezik, madžarške zastave in grbe ter podobne vojaške koncesije, potem pa seveda glasujejo za vsako zvišanje. In gotovo je tudi to, da so se avstrijski patriotje blamirali.

Zaradi častniških plač, ki jih je ogrska delegacija odklonila, je sklenila avstrijska delegacija — resolucijo. Drugega storiti namreč ni mogla. Resolucija, ki jo je predlagal znani grof Stürgkh, naj pove, da avstrijska delegacija vzdržuje Latour-Schrafflov predlog in poziva skupno vlado na podlagi njenih izjav, zanesljivo sklicati delegacije spomladi na zasedanje in jim predložiti tak proračun, da bodo v njem izkazani na vsak način krediti za regulacijo plač za vojsko in mornarico in sicer z veljavo od 1. januarja 1908. — Izvoljen je odsek, ki naj izdela tako resolucijo. — Prihodnja seja vojnega odseka bo 10. marca. Ogrska delegacija, ki seveda še ni dobila avstrijskega odgovora na svoj sklep, je odšla domov.

Ogrska volilna reforma je v ministrstvu izdelana in pred kratkim je bil minister za ogrske notranje zadeve, grof Andrassy pri cesarju, da bi mu poročal o načrtu, ki ga hoče vlada predložiti državnemu zboru. Ko je bila sestavljena sedanja koalicijska vlada je, kakor znano, dobila nalogo, vpeljati splošno volilno pravico.

To je bila celo njena prva, takorekoč edina, vsekakor pa glavna naloga. Obotavljala se je žnjo dovolj časa in menda že obžalujejo na Dunaju, da je niso prav nič priganjali. V zmislu ugovora s krono, vsled katerega je prišel Wekerle-Košuto v kabinet na krmilo, bi bil imel državni zbor izdelati volilno refomo ter se raziti. Če bi se bilo to zgodilo, bi danes že imeli nov državni zbor, ki bi bil gotovo drugače sestavljen, kakor je sedanj in dunajskim krogom ne bi delala vojaška vprašanja toliko preglavice.

Toda ogrska vlada je hotela na vsak način zagotoviti vladajoči madžarski kliku tudi za bodočnost moč in je zaradi tega zavlačevala volilno refomo skoraj dve leti. Prvič zato, da bi najprej predrugačila opravljen in obesila bodoči opoziciji nagobčnik pred usta, drugič pa zato, da bi se polagoma pozabilo na avstrijsko volilno refomo in da bi se nekoliko polegel ogenj socialnih demokratov in nemadžarskih narodnosti. Tedaj bi pa vlada predložila tako volilno refomo, s kakršno bi bilo ljudstvo zopet opeharjeno.

Za res se sedaj sliši, da hoče vlada predlagati pluralni zistem. Po njenem načrtu naj bi dobil en glas vsakdo, ki zna čitati in pisati, dva glasova vsakdo, ki plača določen davek (znesek še ni znan) in tri glasove, kdor ima srednjo šolo. Vrhutega naj bi bila volitev tudi v bodoče ustmena! Gotovo je, da se bo socialno-demokratično delavstvo z vso močjo bojevalo zoper tako spako.

Delavci!

Naročajte se na „Rdeči Prapor“, ki je osrednje glasilo slovenske socialno-demokratične stranke. „Rdeči Prapor“ izhaja vsako sredo in soboto ter stane za celo leto 10 K 40 v,

Z Goriškega.

Izid volitev v splošni kuriji je znan. Socialistični glasovi so povzročili ožjo volitev. Malo nas je, ampak odločilni smo. To je vspeh, na katerega smo za sedaj lahko povsem ponosni. Kriza, volilni manevri najslabše vrste, niso nasprotnikom pomagali, da bi se otrsli naše intervencije v končnem izidu volitev. Evo nekoliko podatkov:

Klerikalci	so dobili največ 8972 glasov
Liberalci-agrarci > > >	8830 >
Socialisti	660 >
Razpršenih glasov je do	255 >

Ker ni nobena lista dobila nadpolovične večine oddanih glasov (9166), je potrebna ožja volitev.

Socialistične glasove štejemo v sledečih občinah:

Vertobja	96 glasov
Cerkno	55 >
Sv. Lucija	12 >
Št. Andraž	2 >
Miren	27 >
Št. Peter	1 >
Podgora	127 >
Solkan	66 >
Sovodnje	7 >
Trnovo	5 >
Nabrežina	88 >
Povir	20 >
Šempolaj	32 >
Sv. Križ	55 >
Skrilje	10 >
Renče	9 >

Skupaj 612 glasov znanih.

Poročilo nam pove, da je 255 glasov razpršenih. Iz raznih krajev nam pa sodrugi poročajo, da so oddali glasove, ki pa niso prišli v javnost. Nekaj občinskih volilnih komisij ni smatralo za potrebno, naznaniti glavni komisiji v Št. Petru število naših glasov, temveč imenovali so naše za razpršene. Število naših glasov je gotovo čez 900.

Če pomislimo, da je v deželi velika kriza, potem smo z našimi glasovi lahko zadovoljni. V Nabrežini, kjer je vedno delalo čez 1000 delavcev, je sedaj komaj 100 delavcev radi krize v kamnoseški industriji.

Vendar smo lahko ponosni, ker naših glasov je v Nabrežini 88, liberalnih 45, klerikalnih 12. Torej absolutna večina glasov je naša. V Podgori pri Gorici je naših glasov 127, napram 214, ki smo jih imeli preteklo leto. Tudi tam je kriva kriza.

Volilni manevri naših nasprotnikov, češ, da mi ne kandidiramo, da smo se izjavili za liberalce i. t. d., so premotili mnogo naših.

Na drugi strani je pa treba omeniti, da smo mi imeli samo 7 volilnih shodov; nasprotniki pa čez 150. Korupcija, tisočaki, ki so jih izdali nasprotniki, vse to je krivo, da smo nekoliko nazadovali. Toda če primerjamo vsa ta dejstva in še na vse to štejemo skoraj 1000 naših mož — mož v celem pomenu besede — potem smo v resnici ponosni.

1000 mož, ki demonstrira za splošno volilno pravico, za svobodo, za kulturni napredek ljudstva ni v sedanjih razmerah malenkost.

Klerikalnih glasov je bilo pri zadnjih volitvah za državni zbor 12.600
Liberalcev in agrarcev 11.000
Socialistov 1.100

Sedaj je klerikalcev . . . . . manj: 3600
> > liberalcev in agrarcev > 3200
> > socialistov . . . . . > 200

Klerikalci . . . . . so nazadovali za 30%
Liberalci in agrarci > > 26%
Socialisti . . . . . > > 20%

Številke veliko povedo. Goriška je politično bolna, posebno če računamo, da je od 39.000 volilcev prišlo volit samo 18.000. Torej niti 50% vseh volilcev se ni udeležilo volitev.

Tukaj tiči nezaupanje in nezadovoljnost ljudstva. Posebno če pomislimo, da je čez 60 občin, ki niti nimajo pojma, kaj da je socializem.

Nadpolovično število onih, ki so se volitev udeležili, je pa nasprotno faroyžem in klerikalizmu. Tudi to je dobro znamenje in nam daje zaupanje, da jih bomo vzdramili v socializmu, ki je edina bistveno protiklerikalna stranka.

Mizarji, pozor! Vsakdo, ki namerava zapustiti prostor ali delavnico, da si poišče v kaki drugi delavnici dela, sploh vsak mizar ali delavec pri strojih, ki išče dela, naj se oglasi poprej v društvenem lokalu na Rimski cesti št. 19. Nihče ne išči dela v nobeni delavnici, preden se v društvu ne informira o položaju!

Domače stvari.

V Idriji je v sredo pri ožji volitvi za kranjski deželni zbor zmagal Engelbert Gangl, kakor je bilo pričakovati. Za njega je bilo oddanih 178 glasov, za dekana Arkota pa 132. Izvoljen je s pomočjo socialne demokracije. Treba je povedati, da naša stranka ni glasovala zanj iz ljubezni do kranjske liberalne stranke in tudi ne zato, da bi kdove kaj pričakovala od njegove izvolitve. Proti učitelju Ganglu nimamo nič; to so povedali socialni demokratje že v volilnem boju; a povedali so tudi, da nimajo za liberalno stranko nič drugega, kakor boj. Odločitev za ožjo volitev je bila pa lahka, kajti če je na eni strani dekan, na drugi pa učitelj, že ni treba mnogo razmišljati, kaj se stori. Ni treba trepetati spričo dejstva, da zmagujejo klerikalci v deželi, ali iz tega nikakor ne sledi, da jim treba pomagati do krmila. Očita se socialnim demokratom, da niso mislili na usodo volilne reforme, ko so glasovali za Gangla. Toda prav na njo so mislili. Če bi bili oddali svoje glasove Arkotu, bi bili klerikalci iz tega dejstva izvajali — ne da so socialisti za splošno in enako volilno pravico, ampak da sankcionirajo tisto povečano reformo, ki je bila pred dvema letoma predložena deželnemu zboru in ki so hoteli klerikalci glasovati zanj. Prav tega potrdila pa klerikalci niso smeli dobiti. Seveda pa tudi glede Gangla nismo optimisti. Plakati po Idriji so pač trdili, da je Engelbert Gangl neodvisen na vse strani, če bi to bilo resnično, tedaj ne bi smel pristopiti v deželni zbor nobenemu klubu. Toda v «Slovenskem Narodu» je bil naštet med oficelnimi kandidati liberalne stranke in zato bo gotovo pristopil njenemu klubu, tembolj ker je Ganglu neprijetno v samoti in ker se njegova duša ne strinja z Ibsevim stavkom, da je najmočnejši mož tisti, ki stoji sam zase. — Vendar pa bi moral poslanec Gangl priznati eno moralno dolžnost: Sporazumeti se s svojimi tudi neliberalnimi volilci, odnosno z njih poklicanim zastopstvom glede volilne reforme. To bi zahtevala že politična ljudnost, tembolj ker nima tista socialno-demokratska stranka, brez katere sploh ne bi bil izvoljen, svojega zastopstva v deželni zboru. Radovedni smo, če se bo zavedal te — seveda samo moralne — obveznosti.

Kdo ima prav — liberalci v Ljubljani ali liberalci v Kranju? Ljubljansko glasilo, «Slovenski Narod», ne najde dovolj nol za neskončne slavospeve po mestnih volitvah. V liberalnih zmagah po mestih in trgih vidi sama lepa, navduševalna znamenja za liberalce. Po njegovem so povsod napredovali, pridobili, se dvignili i. t. d. Toda kranjski «Gorenjec» piše nekoliko drugače. «V Kranju — pravi — je izid volitve neprijetno presenetil obe stranki; klerikalce, ker se itak vedno vstejejo in računajo na gotovo zmago, še bolj pa, kar odkrito priznajmo! — nas same (namreč liberalce), ki smo pričakovali mnogo ugodnejšega uspeha. Včerajšnja volitev ni nikakor v čast naprednemu Kranju in znači kolikor toliko neuspeh narodno-napredne stranke v našem mestu... Vobče naj omenimo, da smo mnogo zakrivali sami in ne malo gosp. poslanec Pirc, po čegar posredovanju niti «Gorenjec» niti «Slovenski Narod» do zadnjega časa nista prijela nasprotnega kandidata, kakor bi bil zaslužil...»

Tako piše «Gorenjec». Vprašati se mora, kako je sploh s politično zavednostjo volilcev, če je zmaga odvisna od tega, da se «prijema» nasprotnega kandidata (torej osebo) «kakor bi zaslužil»? Koliko je vredno politično prepričanje, koliko program, koliko načela, če se mora nasprotnega kandidata «prijemati», da se zmaga?... Pa že verjamemo, da je pri nas v neštetih slučajih tako. Surovo osebno napadanje je namreč tradicionalno v slovenskih volilnih bojih in to je rodilo žalostni sad, da surova sredstva res največ zaležejo. V najbolj konstitucionalni deželi, na Angleškem, so navade povsem nasprotno. Tam se agitira več kakor pri nas, toda agitira se s političnimi vprašanji, z gospodarskimi gesli, s programi! In dokler se pri nas ne navadimo tega, ne bo zanesljivih volilcev in političnih volitev.

Toda zdi se nam, da je to taktično vprašanje igralo manjšo vlogo, nego misli «Gorenjec». — Vzroki so že globokejši. In delovali so že tudi drugje, ne le v Kranju. Resnica je namreč ta, da živi liberalna stranka na kranjskem le še od negibnosti svojih pristavev. Navdušenih članov liberalne

stranke je tako malo, da bi jih človek preštel na prste. Vse je v liberalni stranki nezadovoljno. Ampak kadar pridejo volitve, tedaj je treba odbiti klerikalizem; in to spravi ljudi še na volišče, tisto namreč, ki jim ni vseeno, če so klerikalci ali kaj drugega. Če pa ni naravnost klerikalne nevarnosti, pa naslika «Slovenski Narod» kakšnega izmisljenega parklja na steno in straši z njim volilce. To pomaga nekaj časa; a «malkontenti» se bodo tudi temu privadili in tedaj ne bo noben parkelj več rešil propadajoče klike.

Zanimiva sodnijska razprava je bila v sredo v Gradcu. Državno pravdnštvo je tožilo sodruga Jodlbauerja, odgovornega urednika časopisa «Arbeiterwille», zaradi humorističnega članka z naslovom «Pasivna rezistenca pobožnih bikov». Šlo je za sledeče: Poslanec sodrug Tüller je hotel lani poleti prirediti shod v Admontu, kjer ima samostan tako velik vpliv, da se ni nihče upal prepustiti svojih prostorov za socialno-demokratski shod. Končno je dovolil kmet Pachner, da se je vršil shod na njegovem travniku. Toda zadelo ga je hudo maščevanje. Mož ima kravo. To še ni nič hudega. Ampak krava potrebuje, kakor je splošno znano, večsi bika. Tako krepko žival ima admontski samostan. Ko je bil čas za to, je odgnal kmet svojo kravico tja, da bi bik izpolnil svojo dolžnost. Ampak slabo je naletel. Samostanski upravnik se je hudo razjezil in se je zadržal nad Pachnerjem: «Kaj, Vi rdeči kmet! Poberite se! Pojdite s svojo kravo k socijem!» Na klerikalno prepričanje samostanskega bika ni bil mislil kmetič. Poskusil je svojo srečo drugod, a nikjer je ni našel. Kdor ima v tistem kraju bika, je prepobožen, da bi dovolil občevanje s socijsko kravo. Končno je prišel kmet s svojo živalico vendar v neko hišo, kjer ni bilo gospodarja doma in kmetica, ki se ne peča z visoko politiko, je dovolila svojemu biku, kar je bikova navada... O tem je «Arbeiterwille» objavil zabavno notice z omenjenim naslovom, nad katero se je smejal ves svet, izvzemši klerikalce. Zasledili so v notici «smešenje uredbe katoliške cerkve» in klerikalni poslanci so denuncirali list pri justičnem ministrstvu, ki je ukazalo državnemu pravdnštvu, naj toži. Toda pobožni gospodje so pogoreli, kajti protniki so zanikali vprašanje, če je sodrug Jodlbauer kriv in sodišče ga je na to oprostilo. Koristila je vsa gonja samo «Arbeiterwille», ki je neprenehoma dobival nove naročnike.

Brez umazanosti so menda politični boji na Slovenskem res nemogoči. V podlem sumničenju so liberalci in klerikalci povsem enaki. Imeti morajo v svojih taborih pač mnogo prodanih duš, ker je njih najnavadnejše sumničenje to, da se je kdo prodal. Tako lumparijo si je dovolil «Slovenec» zopet v četrtek. Govorec o idrijski volitvi, je zapisal sledeče tolovajske besede:

«Liberalni prvaki razumejo rdečkarje. Vsak en stotak so prinesli na socialno-demokratski bal — koliko je plačala liberalna stranka zdaj, ne preiskujemo.»

S tako nizkotno žurnalistiko se je res težko bojevati, ne da bi se človek sam umazal od nog do glave. Kam meri «Slovenec» krščanska ljubezen, je seveda jasno. Na plesu organizacije tobačnega delavstva je bilo nekoliko liberalcev. Bilo je tam tudi nekoliko klerikalcev, to vé «Slovenec» prav dobro. Koliko je kdo plačal vstopnine, ne vemo in nam tudi nič ni mar. Ampak duša, ki misli, da more obisk kake socialno-demokratske yeselice vplivati na politično vedenje socialne demokracije, mora biti sama skozinsko izpridena in menda dostojna finančnim transakcijam s predmetom «prepričanje». Kdor se ni bil sam za grmom, ne išče drugih tam.

«Slovenec» besni zaradi ožje volitve v Idriji, ker se je nad Arkotom izpolnila Jobova beseda «bog je dal, bog je vzeml». Nihče ne more klerikalnemu glasilu odrekati pravice, da se sme jeziti; ampak pada se mu slabo. Smešna je ta jeza. Kajti prvič so klerikalci že davno vedeli, da jih čaka v Idriji neizogiben poraz, drugič jim pa idrijski socialni demokratje niso prav nič odgovorni za svoje ravnanje. A če bi se «Slovenec» samo smesil, bi nas njegova komična poza kaj malo zanimala. Toda nesramen je tudi. V četrtkovem uvodniku pravi sledeče:

«Na javnem shodu v Idriji so socialni demokratje, ko jim je dr. Krek pojasnil položaj, izjavili, da ne glasujejo za liberalca. Snodli so svojo besedo.»

V teh stavkih so same brezobrazne laži. Dr. Krek v Idriji sploh ni imel javnega shoda, ampak

„Rdeči Prapor“ Izvod po 10 vin. se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Fichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Zidovske ulice 1. — **Kranj:** Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice:** Jakob Mesar št. 101. — **Trst:** Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano:** Močnik, tobakarna. — **Gorizia:** Křebej Peter, Kapucinski ulice št. 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Reka:** Riccardo Camera, Corso 16.

samo zakoten pogovor. Socialnim demokratom ni »pojasnjeval« nobenega položaja, ampak — misleč menda, da ni socialistov poleg — je govoril o nekaki »liberalno-socialistični zvezi«. Socialni demokrati niso nič izjavljali, kako da bodo glasovali pri ožji volitvi, temveč so ga prijeli za jezik in so ga prisilili, da je preklical svojo trditev o zvezi. In ker mu socialisti niso ničesar obljubovali, je bedasto govoriti, da so »sneđi besedo«.

Sumljivo hujska »Slovenski Narod« zoper volilno reformo za kranjski deželni zbor. V četrtek je imel notico, po kateri je skoraj slutiti, da nameravajo liberalci obstruirati vsako volilno reformo sploh. Priporočamo liberalcem, naj bodo previdni. S samimi praznimi deklamacijami o splošni in enaki volilni pravici ne bodo preslepili ljudstva, pa naj pride vsak dan posebej kako napihnjeno »rodoljubno slavje«. Delavstvo ne odobrava klerikalnega egoizma, ki je hotel sprejeti kakršnokoli reformo, le da bi prinesla klerikalcem nekoliko novih mandatov, a delavstvo tudi ne bo trpelo liberalnega slepomisenja. Opozorjamo na to zlasti gospoda Engelberta Gangla. Tudi ljubljanska poslanca naj bodeta previdna. Že pri teh volitvah je bila trda in če bodo uganjali mnogo neumnosti, se bodo čudili pri prihodnjih volitvah, kako se znajo večine spreminjati v manjšine.

Na koprskem učiteljskišču stavkajo dijaki. Predložili so ravnateljstvu svoje zahteve v naslednji resoluciji: 1. Predmeti, kakor zgodovina, zemljepis in pedagogika, ki so se dosedaj poučevali v nemškem jeziku, naj se odslej predavajo v slovenskem jeziku. To naj velja tudi pri zrelostnem izpitu. 2. Odpravijo naj se pridige pred ali po maši, ki — niso v maternem jeziku. (Zelo radikalno to ni.) 3. Zahtevamo učitelja risanja, ki bi nam razlagal tudi metodiko v umljivem jeziku. 4. Dopusčeno naj bo gojencem, da smejo zahajati k poučnim prireditvam in zabavam v Trst ali kam drugam. Vsaj višji tečaj naj bi smeli do določene ure iti v poštene lokale.

Gališke volitve.

Glavna volitev v galiških mestih je bila v torek. Boj je bil zelo živahen; v nekaterih krajih je bil celo krvav, kar seveda v Galiciji ni nič novega.

Izvoljenih je bilo:

- 14 demokratov,
- 4 nacionalni demokratje,
- 4 konservativci,
- 1 član centruma,
- 1 Nemeec.

Demokratje so pridobili 1 mandat, nacionalni demokratje so izgubili tri okraje, konservativci so ostali pri starem.

V Lvovu, kjer je kandidiral sodrug Hudec, so dobili socialisti 1045 glasov; ženska kandidatinja Marija Dulemba je dobila 511 glasov, katera je pa volilna komisija razglasila za neveljavne. Komisija namreč ne pozna zakona.

Veliko razburjenje so povzročili v Lvovu nacionalni demokratje s svojim kandidatom baronom Battagliom na čelu. Ta mož je prišel že v državnem zboru na glas zaradi njegovih pobalinskih navad. Lvovske delavce je provociral že na nekem shodu, kjer jih je nesramno grdil. Na dan volitve je prišla med delavce opoldne vest, da imajo nacionalni demokratje v svojem volilnem lokalu 500 krivih legitimacij, ki jih razdajajo. Skupina delavcev, ki je bila vsled tega sleparstva močno razburjena, je odšla pred lokal, kjer je demonstrirala. Nacionalni agitatorji so hoteli s silo prepoditi delavce, kar je pa te še bolj razkačilo. Nekateri so vstopili v volilni lokal in ko so opazili na mizi cel kup legitimacij, so jih pograbili. Nacionalci so pa hoteli rešiti svoje sleparsko sredstvo in so napadli delavci. V prepir se je vmešal tudi baron Battaglia. On in njegov glavni agitator Mokloviski sta pograbila samokrese in sta streljala na delavce; nekatere sta tudi ranila. Razume se, da so odgovorili delavci s pestmi in so dobro prelomastili nekatere teh junakov. Kmalu je vdrla policija v lokal, aretirala pa ni strelcev, temveč ranjene delavce.

Kako je lep vojaški stan . . .!

Kljub vsem naredbam vojnega ministra se gode pri vojaki se vedno reči, ki so včasih tako neverjetne, da se ne more človek niti zgražati ob njih. Samo zijal bi človek in strmel. »Solo za ljudstvo« imenujejo militaristični navdušenci vojaščino, ali vesti o trpinčenju vojakov, ki prodirajo neprenehoma v javnost, ne morejo nikogar prepričati, da bi bila v vojski kaka višja kultura doma. Pač pa so včasih dogodki taki, da izpričujejo najnižje barbarstvo. Tak brezprimerno surov dogodek je so-

drug Schubmeier v sredo naznanil v avstrijski delegaciji. Interpeliral je vojnega ministra glede sledeče reči:

Dne 1. marca je »Arb. Zeitung« poročala, da je korporal Alojzij Proksch (pri 4 pešpolku) poklical pešca Grünzweiga, ki je pri izdajanju dnevne zapovedi naredil neko malo napako, v sobo in mu je komandiral »Nieder!« Ko je vojak ležal na tleh, mu je zapovedal, naj se obrne, tako da je ležal z licem navzgor. Tedaj je korporal pristopil, odpel si je hlače in je — spustil svojo vođo vojaku po obrazu. Nadalje je bilo rečeno, da je sicer vložena kazenska ovadba, da pa je dotični korporal še prost in opravlja podčastniško službo. Na vojaku, ki ni bil dotlej kaznovan, pa nahajajo, odkar je stvar znana, toliko napak, da sploh ne pride več iz kazni in častniški namestnik Alfred Mayer mu je pred kratkim dejal: »Toliko časa ne bom miroval, dokler ne pridete v garnizijski zapor.«

Vojni minister Schön aich je takoj odgovoril na interpelacijo. Dejal je: »Rad bi na mestu odgovoril na interpelacijo cenjenega gosp. delegata Schubmeierja. Z obžalovanjem moram konstatirati, da se je to nezaslišano surovo dejanje res zgodilo. (Čujte!) Dotični podčastnik, ki je priznal čin, je v garnizijskem zaporu in se sodnijsko preganja. O izidu sodnijske obravnave bom svoječasno obvestil gospoda brambovskega ministra, da obvesti cenjenega gospoda interpelanta. Kar se tiče kadeta, še ne morem določno poročati, če se je res tako izrazil, kakor je poročala »Arbeiter Zeitung.«

Toraj — dogodek je resničen! Kaj naj človek reče na to? Saj ni besed, ki bi povedale, kakšne čute izziva taka, vnebovpjoča surovost, katere ne bi mogel nihče verjeti, če ne bi sam vojni minister potrdil, da se je res tako zgodilo.

Ampak — kako je to mogoče?

Službeni reglema prepoveduje vsako surovost. Vojno ministrstvo je izdalo že celo vrsto naredb, ki zabičujejo predpostavljenim človeško ravnanje z vojaki. In vse to nič ne pomaga. Neprenehoma poročajo socialno-demokratični časopisi o novih podobnih slučajih. In socialno-demokratični časopisi le še niso vsegavedni. Koliko več takih dogodkov ostane skritih?

Za starše, ki imajo sinove pri vojaki, je slaba tolažba, da je korporal Proksch v garnizijskem zaporu. Koliko takih brutalnih predpostavljenih igr gospoda v službi in izven službe, ne da bi kdo vedel, kaj uganjajo z vojaki. Pešec Grünzweig je moral pobegniti, vedoč, da bo za to kaznovan, le da se je končno umaknil večnemu preganjanju. Bil je par dni odsoten in potem se je sam povrnil k polku. Toda koliko vojakov nima te enerzije, da bi rajši šli v zapor, kakor pa trpeli dan na dan psovke, klofute in še hujše reči? Koliko jih je tudi, ki si nabašejo puško, kadar ne morejo več trpeti?

Same naredbe vojnega ministra ne bodo pomagale. Gospod Schön aich ima gotovo dobro voljo. Njegov nastop v delegacijah se blagodejno razlikuje od prevzetnosti bivšega brambovskega ministra Latscherja; ali s svojo dobro voljo ne pride do cilja, dokler ne bo v vojski drugega duha, dokler ne prešine zlasti častnikov zavest, da so vojaki ljudje, da klofutanje, zmerjanje in podobna »izobraževalna« sredstva niso znamenja viteškega duha, ampak dokazi nizkega, strahopetnega mišljenja.

Prebivalstvo ima pa pravico, zahtevati jamstvo zoper trpinčenje svojih sinov. To jamstvo bo dala vojna uprava šele tedaj, če bo našla sredstva, da vlije v predpostavljene, zlasti v častnike, drugega duha.

No, zdaj sem pa pri kraju s svojo latinščino!

Moj nahod je postal trajen, nobeno zdravilo nič ne pomaga. Potu sem se, pil sem čaj, bonbončke sem lizal, tako, da mi je kar slabo v želodcu — pa nahod še ni ponehal. — Tako? Ali ste pa poskusili tudi s Fayevevim pravnimi sodenerskimi mineralnimi pastilami? Pravim Vam, ti pa ozdravijo tak nahod, da je kaj, pa niti ne škodujejo želodcu — nego nevtralizirajo kislino, ki bi je bilo preveč. Kdor jemlje Fayeve Sodererke, se počuti dobro. Dobivajo se po 1/26 K škalljica po vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami. Zavrnite kakršnokoli ponaredbo.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. Th. Guntzert

Dunaj, IV./1., Grosse Neugasse 27.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v lake gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitujte povsod za **„Rdeči Prapor“!**

Šaljive bazare
kakor tudi vse **slavnostne predmete**
dobavlja najceneje
WUNIBALD PLANN
Dunaj, VI/2, Wallgasse 19
(poleg Raimundtheater). 20

Razprodaja.
4 pare čevljev za 7 kron.
Po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratek čas po sramotno nizki ceni, 1 par moških in 1 par ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, nadaje 1 par moških in 1 par ženskih modnih čevljev, vsi 4 pari elegantni, močni za zimo. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo 7 kron. Razpošlja se po povzetju. Zamena dovoljena. Ako blago ne ugaja, se 2—1 denar vrne.
D. Kessler, Krakov 95/82.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na **Simon Simonetza** v Ljubljani Kolobovorske ulice 20. Krištofova ulica Pojasnika baje se brezplačno.

Novo! **Novo!**
„Kdo uničuje proizvajanje v malem?“
Tako je naslov lepi brošuri, ki je pravkar izšla v založbi »Napreja!« v Idriji kot **V. zvezek knjižnice „Napreja!“**.
„Kdo uničuje proizvajanje v malem?“
je napisal znani socialistični pisatelj K. Kautský kot I. del Erfurtskega programa. — Kdor hoče temeljito poznati socialno demokracijo, mora brati Erfurtski program.
„Kdo uničuje proizvajanje v malem?“
stane **30 vinarjev**. Naroča se pri upravi lista »Rdeči Prapor« in »Napreja!«, kakor tudi v vseh knjigarnah.
Čitajte in širite sledeče knjige in brošure:
H. Kirchsteiger:
„Pod spovednim pečatom“.
I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.
A. Kristan:
„Socializem“.
Cena 20 vinarjev.
A. Kristan:
„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.
Cena 10 vinarjev.
K. Marx in Friderik Engels:
„Komunistični manifest“.
Cena 40 vinarjev.
Vse te knjige in brošure se dobe v upravi »Rdečega Praporja« v Ljubljani, »Napreja!« v Idriji in v vseh slovenskih knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

KAVARNA
„Unione“
preje „Tedesco“ v Trstu
se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.